EUROPOS
KOMISIJA

Strasbūras, 2024 11 26
COM(2024) 727 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

kuria patvirtinamas Slovakijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

kuria patvirtinamas Slovakijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) 2024/1263, ypač į jo 17 straipsnį,

atsižvelgdama į Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011, ypač į jo 8 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

kadangi:

BENDROSIOS PASTABOS

2024 m. balandžio 30 d. įsigaliojo reformuota ES ekonomikos valdymo sistema. Pagrindiniai reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos elementai yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros[1] kartu su iš dalies pakeistu Reglamentu (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo[2] ir iš dalies pakeista Tarybos direktyva 2011/85/ES dėl valstybių narių biudžeto sistemų[3]. Sistemos tikslas – užtikrinti valstybės skolos tvarumą ir tvarų bei integracinį augimą vykdant reformas ir investicijas. Ja valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę ir skiriamas dėmesys vidutinės trukmės laikotarpiui ir veiksmingam bei nuosekliam taisyklių laikymosi užtikrinimui;

Naujosios ekonomikos valdymo sistemos pagrindas yra nacionaliniai vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuos valstybės narės pateikia Tarybai ir Komisijai. Planais turi būti pasiekti du tikslai: i) užtikrinti, kad iki koregavimo laikotarpio pabaigos valdžios sektoriaus bendroji skola imtų patikimai mažėti arba liktų apdairaus lygio ir kad valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas ir išliktų mažesnis už 3 % BVP pamatinę vertę, ir ii) užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama pagrindinius per Europos semestrą nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus ES prioritetus. Tuo tikslu kiekviename plane turėtų būti pateiktas vidutinės trukmės įsipareigojimas laikytis grynųjų išlaidų[4]

---

[1] 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97, (OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos reglamentas (ES) 2024/1264, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo, (OL L, 2024/1264, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

[3] 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva (ES) 2024/1265, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/85/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms, (OL L, 2024/1265, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[4] Grynosios išlaidos, apibrėžtos Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnyje, – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus i) palūkanų išlaidas, ii) diskrecines pajamų priemones, iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios

plano, kuriuo veiksmingai nustatomas biudžeto apribojimas plano įgyvendinimo laikotarpiu, apimančiu ketverius ar penkerius metus (priklausomai nuo įprastos valstybės narės teisėkūros ciklo trukmės). Be to, plane turi būti paaiškinta, kaip valstybė narė užtikrins, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius Europos semestro metu, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose (jei taikytina, įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra), nustatytus iššūkius, ir kaip valstybė narė atsižvelgs į bendrus Sąjungos prioritetus. Fiskalinio koregavimo laikotarpis apima ketverių metų laikotarpį ir gali būti pratęstas ne ilgiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas, atitinkančias Reglamente (ES) 2024/1263 nustatytus kriterijus.

Pateikus planą, Komisija turi įvertinti, ar jis atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus.

Remdamasi Komisijos rekomendacija, Taryba tuomet turi priimti rekomendaciją, kurioje nustatomas atitinkamos valstybės narės grynųjų išlaidų planas ir, kai taikytina, patvirtinami reformų ir investicijų įsipareigojimai, kuriais grindžiamas fiskalinio koregavimo laikotarpio pratęsimas.

PASTABOS DĖL SLOVAKIJOS NACIONALINIO VIDUTINĖS TRUKMĖS LAIKOTARPIO FISKALINIO STRUKTŪRINIO PLANO

2024 m. spalio 15 d. Slovakija Tarybai ir Komisijai pateikė savo nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą. Planas pateiktas pratęsus Reglamento (ES) 2024/1263 36 straipsnyje nustatytą terminą, kaip susitarta su Komisija, atsižvelgiant į Slovakijos nurodytas priežastis.

Procesas iki plano pateikimo

2024 m. birželio 21 d. Komisija Slovakijai pagal Reglamento (ES) 2024/1263 9 straipsnį išsiuntė orientacinę trajektoriją[5]. 2024 m. spalio 15 d. Komisija orientacinę trajektoriją paskelbė[6]. Orientacinė trajektorija yra grindžiama rizika ir ja užtikrinama, kad iki fiskalinio koregavimo laikotarpio pabaigos ir nesiimant tolesnių biudžeto priemonių po koregavimo laikotarpio, valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu patikimai mažėtų arba liktų apdairaus lygio, o valdžios sektoriaus deficitas koregavimo laikotarpiu būtų sumažintas iki mažesnės nei 3 % BVP vertės ir vidutinės trukmės laikotarpiu išliktų mažesnis už tą pamatinę vertę. Vidutinės trukmės laikotarpis apibrėžiamas kaip dešimties metų laikotarpis po

---

visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų, iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui, v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

5 Valstybėms narėms ir Ekonomikos ir finansų komitetui perduotos išankstinės gairės apima trajektorijas su koregavimo laikotarpio pratęsimu ir be jo (atitinkamai apimančias 4 ir 7 metus). Jos taip pat apima pagrindines pradines sąlygas ir pagrindines prielaidas, naudojamas Komisijos vidutinės trukmės laikotarpio valdžios sektoriaus skolos prognozavimo sistemoje. Orientacinė trajektorija apskaičiuota pagal metodiką, aprašytą Komisijos 2023 m. skolos tvarumo stebėsenos dokumente (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Ji grindžiama Europos Komisijos 2024 m. pavasario prognoze ir jos vidutinės trukmės laikotarpio pratęsimu iki 2033 m., o ilgalaikis BVP augimas ir su visuomenės senėjimu susijusios išlaidos atitinka bendrą Komisijos ir Tarybos 2024 m. ataskaitą dėl senėjimo (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en?prefLang=lt).

6 https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#slovakia

koregavimo laikotarpio pabaigos. Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio d punktą, 7 ir 8 straipsnius orientacinė trajektorija taip pat dera su deficito lyginamuoju dydžiu, skolos tvarumo apsaugos priemone ir atsparumo deficitui apsaugos priemone. Slovakijos orientacinėje trajektorijoje nustatyta, kad, remiantis Komisijos prielaidomis ir darant prielaidą, kad bus taikomas 4 metų koregavimo laikotarpis, grynosios išlaidos neturėtų didėti daugiau nei 1 lentelėje nurodytos vertės. Tai atitinka 2,0 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą per koregavimo laikotarpį (2025–2028 m.).

1 lentelė. 2024 m. birželio 21 d. Komisijos Slovakijai pateikta orientacinė trajektorija

	2025	2026	2027	2028	2025–2028 m. vidurkis
Didžiausias grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	2,8	2,0	1,6	1,5	2,0

Šaltinis: Komisijos skaičiavimai.

Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 12 straipsnį 2024 m. birželio – rugsėjo mėn. vyko Slovakijos ir Komisijos techninis dialogas. Dialogo metu daugiausia dėmesio skirta Slovakijos numatytam grynųjų išlaidų planui ir jo pagrindinėms prielaidoms (visų pirma laikotarpio pabaigoje sutelktam fiskaliniam koregavimui 2026 m., kuris paaiškinamas gynybos investicijomis ir ES finansuojamų dotacijų nacionaliniu bendru finansavimu), taip pat numatomam reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius per Europos semestrą nustatytus iššūkius ir bendrus Sąjungos prioritetus, kurie apima sąžiningą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, socialinį ir ekonominį atsparumą, energetinį saugumą ir gynybos pajėgumų stiprinimą, įgyvendinimui.

Remiantis Slovakijos plane pateikta informacija, 2024 m. rugsėjo–spalio mėn. pagal Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnio 3 dalį ir 36 straipsnio 1 dalies c punktą Slovakija konsultavosi su pilietine visuomene, socialiniais partneriais, regionų valdžios institucijomis ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais. Remiantis Slovakijos plane pateikta informacija, nacionalinis vidutinio laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas buvo aptartas Ekonomikos ir socialinių reikalų taryboje, kurios veikloje dalyvauja Slovakijos profesinės sąjungos, darbdavių sąjunga, darbdavių asociacija ir savivaldybės.

Kiti susiję procesai

2024 m. liepos 26 d. Taryba nustatė, kad Slovakijoje dėl deficito kriterijaus nesilaikymo susidarė perviršinis deficitas[7]; Ši rekomendacija teikiama vienu metu su Tarybos rekomendacija pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį ištaisyti perviršinio valdžios sektoriaus deficito padėtį Slovakijoje[8]. Perėjimui prie naujos ekonomikos valdymo sistemos pritaikytas ir juo grindžiamas vienalaikis šių rekomendacijų priėmimas užtikrina rekomenduojamų koregavimo planų nuoseklumą;

2024 m. spalio 15 d. Slovakija pateikė 2025 m. biudžeto plano projektą. [2024 m. lapkričio 26 d.] Komisija priėmė nuomonę dėl šio biudžeto plano projekto[9].

[7] OL L, 2024 8 1, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2024/2129/oj.

[8] Rekomendacija dėl Tarybos rekomendacijos ištaisyti perviršinio deficito padėtį Slovakijoje, 2024 11 26, COM/2024/958 *final*.

[9] Komisijos nuomonė dėl Slovakijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024)9065 *final*.

2024 m. birželio 19 d. Komisija padarė išvadą, kad Slovakijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas. Visų pirma Slovakija yra pažeidžiama dėl išlaidų konkurencingumo, išorės balanso, būsto rinkos bei namų ūkių skolos[10].

2024 m. spalio 21 d. Taryba Slovakijai per Europos semestrą pateikė įvairių konkrečiai jai skirtų rekomendacijų [11].

PLANO SANTRAUKA IR KOMISIJOS ATLIKTAS JO VERTINIMAS

Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 16 straipsnį Komisija planą įvertino taip:

Aplinkybės: makroekonominė ir fiskalinė padėtis ir perspektyva

Dėl sumažėjusio privačiojo ir viešojo vartojimo 2023 m. Slovakijos ekonominė veikla augo 1,4 %. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad dėl stipraus privataus vartojimo, bet menkos eksporto paklausos 2024 m. ekonomika augs 2,2 %. Dėl privataus vartojimo ir investicijų 2025 m. realusis BVP turėtų padidėti 2,3%. Numatoma, kad dėl stipraus privataus vartojimo ir teigiamo grynojo eksporto 2026 m. realusis BVP padidės 2,5%. Numatoma, kad prognozės laikotarpiu (t. y. 2024–2026 m.) potencialaus BVP augimas Slovakijoje šiek tiek sumažės – nuo 2,3 % 2024 m. iki 2,2 % 2026 m. 2023 m. nedarbo lygis buvo 5,8 % ir Komisija prognozuoja, kad 2024 m. jis sieks 5,5 %, 2025 m. – 5,3 % ir 2026 m. – 5,1 %; Prognozuojama, kad infliacija (BVP defliatorius) sumažės nuo 10,1 % 2023 m. iki 4,4 % 2024 m. ir 2025 m. pasieks 3,8 %, o 2026 m. – 2,8 %.

Kalbant apie fiskalinius pokyčius, 2023 m. Slovakijos valdžios sektoriaus deficitas sudarė 5,2 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę jis turėtų pasiekti 5,8 % BVP 2024 m. ir mažėti iki 4,7 % BVP 2025 m. ir, remiantis nesikeičiančios politikos prielaida, iki 4,1 % 2026 m. Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozės apima Slovakijos 2025 m. biudžeto projektą, kurio pasiūlymą spalio mėn. vyriausybė pateikė nacionaliniam parlamentui. 2023 m. pabaigoje valdžios sektoriaus bendroji skola buvo 56,1 % BVP. Pagal Europos Komisijos 2024 m. rudens prognozę numatoma, kad skolos santykis 2024 m. pabaigoje padidės iki 58,9 % BVP. Numatoma, kad jis padidės iki 59,8 % BVP 2025 m. pabaigoje ir iki 61,8 % 2026 m. pabaigoje. Komisijos fiskalinėse prognozėse neatsižvelgiama į vidutinės trukmės laikotarpio planuose nustatytus politikos įsipareigojimus, kol jie nebus pagrįsti patikimai paskelbtomis ir pakankamai tiksliomis konkrečiomis politikos priemonėmis.

Plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės makroekonominės prielaidos

Slovakijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas apima 2025–2028 m. laikotarpį ir jame pateikiamas ketverių metų fiskalinis koregavimas.

Plane pateikiama visa informacija, kurios reikalaujama pagal Reglamento (ES) 2024/1263 13 straipsnį.

Plane įsipareigojama laikytis 2 lentelėje nurodyto grynųjų išlaidų plano, atitinkančio 2,0 % vidutinį grynųjų išlaidų augimą 2025–2028 m. Plane nurodytas vidutinis grynųjų

[10] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Investicijų planas Europai „2024 m. Europos semestras. Pavasario dokumentų rinkinys“, COM (2024) 600 *final*, 4 priedėlis.

[11] Tarybos rekomendacija dėl Slovakijos ekonominės, biudžeto, užimtumo ir struktūrinės politikos, dar nepaskelbta.

išlaidų augimas koregavimo laikotarpiu (2025–2028 m.) yra lygus[12] 2024 m. birželio 21 d. Komisijos perduotoje orientacinėje trajektorijoje nurodytam grynųjų išlaidų augimui. Plane daroma prielaida, kad potencialaus BVP augimas palaipsniui mažės nuo 2,4 % 2025 m. iki 1,4 % iki 2028 m. Be to, plane numatoma, kad BVP defliatoriaus augimo tempas sumažės nuo 4,6 % 2024 m. iki 3,2 % 2025 m., o 2028 m. sumažės iki 2,9 %;

2 lentelė. Slovakijos plane pateiktas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos

	2024	2025	2026	2027	2028	Vidurkis plano galiojimo laikotarpiu 2025–2028 m.
Grynųjų išlaidų augimas (metinis, %)	6,2	3,8	0,9	1,6	1,5	2,0
Grynųjų išlaidų augimas (bendras, %)	6,2	10,3	11,2	13,0	14,8	nėra
Potencialaus BVP augimas (%)	2,3	2,4	1,7	1,4	1,4	1,7
Infliacija (BVP defliatoriaus augimas) (%)	4,6	3,2	3,1	3,0	2,9	3,1

Šaltinis: Slovakijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas ir Komisijos skaičiavimai.

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus bendrajai skolai

Jei plane numatytas grynųjų išlaidų planas ir pagrindinės prielaidos pasitvirtintų, valdžios sektoriaus bendroji skola pagal planą palaipsniui didėtų nuo 58,5 % 2024 m. iki 62,1 % BVP 2027 m., o koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) sumažėtų iki 61,4 %, kaip nurodyta toliau pateiktoje lentelėje. Tikimasi, kad Sutartyje nustatyta 60 % BVP pamatinė vertė bus pirmą kartą viršyta 2026 m., t. y. skola sudarys 61,6 % BVP, o vėlesniais koregavimo laikotarpio metais toliau viršys pamatinę vertę. Vėliau, vidutinės trukmės laikotarpiu (t. y. iki 2038 m.) skolos santykis pagal planą turėtų toliau palaipsniui mažėti iki 54,8 % BVP 2038 m.

3 lentelė. Slovakijos plane pateikti valdžios sektoriaus bendrosios skolos ir balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valdžios sektoriaus skola (% BVP)	56,0	58,5	59,8	61,6	62,1	61,4	54,8
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	−4,9	−5,9	−5,1	−3,9	−2,9	−1,8	−2,3

Šaltinis: Slovakijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus bendroji skola vidutinės trukmės laikotarpiu taptų mažesnė už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę. Tai yra tikėtina remiantis plano prielaidomis, nes pagal visus Komisijos skolos tvarumo analizės apibrėžiamojo pobūdžio testavimus nepalankiausiomis sąlygomis numatoma, kad skola iki 2038 m. bus mažesnė nei 60 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su skolos reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio b punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje.

[12] Skirtumo nesimato dėl apvalinimo.

Plano grynųjų išlaidų įsipareigojimų poveikis valdžios sektoriaus balansui

Remiantis plane pateiktu grynųjų išlaidų planu ir prielaidomis, valdžios sektoriaus deficitas turėtų pasiekti 5,9 % BVP 2024 m., o vėliau palaipsniui mažėtų iki 1,8 % 2028 m. Numatoma, kad 2027 m. deficitas vėl taps mažesnis nei 3 % BVP, t. y. 2,9 % BVP. Taigi, pagal planą valdžios sektoriaus balansas koregavimo laikotarpio pabaigoje (2028 m.) neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Be to, dešimt metų po koregavimo laikotarpio (t. y. iki 2038 m.) valdžios sektoriaus deficitas neviršytų 3 % BVP. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su deficito reikalavimu, nustatytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio b punkte ir 16 straipsnio 2 dalyje.

Fiskalinio koregavimo laiko profilis

Fiskalinio koregavimo laiko profilis, matuojamas kaip plane aprašytas struktūrinio pirminio balanso pokytis, yra sutelktas laikotarpio pabaigoje, palyginti su numatytuoju linijiniu planu, nurodytu Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte. 2025 m. struktūrinio pirminio balanso fiskalinis koregavimas yra 0,8 procentinio punkto, t. y. 0,5 procentinio punkto mažesnis už vidutinį metinį koregavimą plano laikotarpiu. Mažesnio užmojo fiskalinis koregavimas 2025 m. paaiškinamas atidėtomis ankstesnių metų karinėmis investicijomis, kurios 2025 m. sudarys 0,4 % BVP. Todėl koregavimas sutelkiamas laikotarpio pabaigoje, 2026 m., kai planuojamas struktūrinio pirminio balanso koregavimas bus 0,5 procentinio punkto didesnis už vidutinį metinį koregavimą. 2027 ir 2028 m. fiskalinio struktūrinio balanso koregavimas yra linijinis. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su apsaugos priemonės, pagal kurią neleidžiama fiskalinio koregavimo pastangų sutelkti laikotarpio pabaigoje, išlyga, nustatyta Reglamento (ES) 2024/1263 6 straipsnio c punkte, ir pereinamojo laikotarpio nuostata, nustatyta 36 straipsnio 1 dalies e punkte.

4 lentelė. Slovakijos plane pateikti struktūrinio pirminio balanso pokyčiai

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Struktūrinis pirminis balansas (% BVP)	−3,5	−4,3	−3,5	−1,7	−0,3	1,0
Struktūrinio pirminio balanso pokytis (proc. punktais)	nėra	−0,8	0,8	1,8	1,3	1,3

Šaltinis: Slovakijos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

Derėjimas su perviršinio deficito procedūra

Plane nustatytas grynųjų išlaidų planas atitinka perviršinio deficito procedūros reikalavimus (visų pirma Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 4 dalies trečioje pastraipoje nustatytą minimalų metinį struktūrinį koregavimą).

Plano derėjimas su atsparumo deficitui apsaugos priemone

Reglamento (ES) 2024/1263 8 straipsnyje nustatytas prevencinės dalies reikalavimas dėl atsparumo deficitui apsaugos priemonės, kuriuo siekiama nustatyti bendrą maržą, palyginti su 3 % deficito pamatine verte, Slovakijai taikomas nuo 2028 m., nes planuojama, kad 2027 m. deficitas bus mažesnis nei 3 % BVP vertės. Todėl, jei struktūrinis deficitas 2027 m. išliks didesnis nei 1,5 % BVP, 2028 m. struktūrinio pirminio balanso metinis koregavimas turėtų būti ne mažesnis kaip 0,4 % BVP, kad struktūriniu požiūriu būtų pasiekta 1,5 % BVP bendra atsparumo marža. Fiskalinis koregavimas, kurio reikia pagal plano politikos įsipareigojimus ir makroekonomines

prielaidas yra 1,3 % 2028 m. Todėl, remiantis plano politikos įsipareigojimais ir makroekonominėmis prielaidomis, plane pateiktas grynųjų išlaidų planas dera su atsparumo deficitui apsaugos priemone.

Plano derėjimas su skolos tvarumo apsaugos priemone

Pagal planą valdžios sektoriaus skola bus 60–90 % BVP 2026, 2027 ir 2028 m. Tačiau kadangi pagal planą 2027 m. valdžios sektoriaus deficitas būtų mažesnis nei 3 % BVP ir todėl būtų panaikintas sprendimas, kuriuo nustatoma, kad yra susidaręs perviršinis deficitas paskutiniais koregavimo laikotarpio metais, skolos tvarumo apsaugos priemonė plano laikotarpiu netaikoma.

Makroekonominės plano prielaidos

Planas grindžiamas makroekonominėmis ir fiskalinėmis prielaidomis, kurios atitinka 2024 m. birželio 21 d. Slovakijai perduotas Komisijos prielaidas. Juo atsižvelgiama į papildomą turimą informaciją, palyginti su orientacine trajektorija, taigi į jį įtraukti atnaujinti makroekonominiai ir fiskaliniai rodikliai. Šio atnaujinimo poveikis labai nepaveikia vidutinio grynųjų išlaidų augimo, palyginti su orientacine trajektorija.

Fiskalinė plano strategija

Remiantis plane pateikta orientacine fiskaline strategija, įsipareigojimai dėl grynųjų išlaidų bus daugiausia vykdomi atliekant diskrecinį pajamų didinimą. Plane pateikiamos priemonės, sudarančios trečdalį tikslinės sumos, o likę du trečdaliai bus nurodyti vėlesniuose metiniuose biudžetuose. Planuojamas fiskalinis konsolidavimas 2025 m. grindžiamas planuojamomis pajamas didinančiomis ir išlaidas mažinančiomis priemonėmis, įtrauktomis į 2025 m. biudžeto projektą. Jis apima pridėtinės vertės mokesčių ir pelno mokesčių didinimą, naujus įmonių finansinių sandorių mokesčius ir didesnius akcizus saldintiems gėrimams, tabakui ir ne tabako gaminiams. Su išlaidomis susijusios priemonės apima esamų paramos priemonių, susijusių su didelėmis energijos kainomis, panaikinimą ir viešojo sektoriaus darbo užmokesčio mažinimą. Diskrecinis pajamų padidėjimas sudaro 1,6 % BVP, o išlaidų sumažėjimas – 0,6 % BVP. Tačiau Slovakija taip pat planuoja išlaidas padidinti 0,6 % BVP, todėl grynasis konsolidavimas sudarys 1,6 % BVP.

Metiniuose biudžetuose turi būti patvirtinamas arba koreguojamas tikslus atitinkamų politikos priemonių apibrėžimas ir pateikiama jų kiekybinė išraiška. Be to, plane išlieka tam tikra rizika pateiktos orientacinės fiskalinės strategijos įgyvendinimui. Ši rizika kyla dėl to, kad fiskalinis koregavimas visų pirma grindžiamas diskreciniu pajamų didinimu. Didelių konsolidavimo pastangų našta tenka namų ūkiams ir įmonėms, o ne valdžios sektoriui. Tokia konsolidavimo strategija gali turėti papildomą makroekonominį poveikį, galintį turėti fiskalinių pasekmių. Visų pirma dėl mokesčiais grindžiamo konsolidavimo kyla fiskalinė rizika, kad mokestinių pajamų bus surinkta mažiau, nei numatyta plane. 2025 m. biudžeto plano projekte nurodomos politikos priemonės, kuriomis bus įvykdytas 2025 m. grynųjų išlaidų įsipareigojimas[13].

Plano reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius per Europos semestrą nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus, ketinimai

Plane aprašomi politikos ketinimai, susiję su reformomis ir investicijomis, kuriomis siekiama reaguoti į pagrindinius per Europos semestrą, visų pirma šaliai skirtose

[13] Žr. Komisijos nuomonė dėl Slovakijos biudžeto plano projekto, 2024 11 26, C(2024)9065 *final*.

rekomendacijose (įskaitant rekomendacijas, susijusias su makroekonominio disbalanso procedūra) nustatytus iššūkius, ir atsižvelgti į bendrus ES prioritetus. Konkrečiai, į planą įtraukta 18 reformų ir 11 investicijų, iš kurių 18 yra finansiškai remiamos pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę, o viena – taip pat iš sanglaudos politikos fondų.

Kalbant apie bendrą teisingos žaliosios pertvarkos prioritetą, įskaitant Reglamente (ES) 2021/1119 nustatytus klimato tikslus, plane pateikiamas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktas mažo anglies dioksido kiekio transporto infrastruktūros modernizavimas, kurio tikslas – padidinti rekonstruotos arba modernizuotos švarių geležinkelių infrastruktūros ilgį. Šia priemone siekiama atsižvelgti į 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl tvaraus viešojo transporto ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo. Be to, (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) į planą įtraukti projektai, kuriais siekiama spręsti žaliosios pertvarkos uždavinius skelbiant teminius kvietimus teikti pasiūlymus, suderintus su programos „Europos horizontas“ prioritetais. Šiomis investicijomis atsižvelgiama į 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. Slovakijai skirtas rekomendacijas dėl priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, žaliosios pertvarkos skatinimo ir investicijų sutelkimo į mokslinius tyrimus ir inovacijas. Plane taip pat pateikiamos kitos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtrauktos žaliosios pertvarkos priemonės, kaip antai elektros energijos rinkos reforma, Atliekų įstatymo pakeitimas (abu jau įgyvendinti) ir Gamtos apsaugos įstatymas bei Vandens įstatymas. Siekdama paskatinti sąžiningą skaitmeninę pertvarką, Slovakija įtraukė tokias priemones kaip elektroninių sąskaitų faktūrų sistema ir patobulintos finansų administravimo elektroninės paslaugos. Šiomis priemonėmis siekiama spręsti mokesčių slėpimo problemą ir skatinti į klientą orientuotą požiūrį. Jos yra tiesiogiai susijusios su 2022, 2023 ir 2024 m. Slovakijai skirtomis rekomendacijomis, kuriomis raginama stiprinti mokestinių prievolių vykdymą ir mokesčių administravimo skaitmenizaciją. Į planą taip pat įtrauktos ekonomikos skaitmenizacijai remti (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) skirtos investicijos į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kuriomis ketinama įgyvendinti 2019, 2020 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl mokslinių tyrimų, inovacijų ir konkurencingumo rėmimo. Be to, jis apima reformą, kuria siekiama sukurti centralizuotą IT išteklių viešųjų pirkimų platformą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuri padėtų įgyvendinti 2019 ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl skaitmeninės infrastruktūros ir kokybiškų viešųjų paslaugų.

Kalbant apie bendrą socialinio ir ekonominio atsparumo prioritetą, įskaitant Europos socialinių teisių ramstį, į planą įtrauktos kelios priemonės. Siekiant prisidėti prie socialinio atsparumo, įgyvendinama tikslingesnė mokesčių lengvata, kuria remiamos vaikų turinčios šeimos, ypatingą dėmesį skiriant mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams. Šia priemone siekiama atsižvelgti į 2022, 2023 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas padidinti viešųjų išlaidų veiksmingumą ir užtikrinti, kad mokesčių deriniu būtų geriau remiamas integracinis ir tvarus augimas. Socialinis atsparumas siejamas su energetikos pertvarka investuojant į energijos nepriteklių patiriančių namų ūkių būsto renovaciją, kad būtų renovuota daugiau namų, skirtų žmonėms, kuriems gresia energijos nepriteklius, – taip siekiama atsižvelgti į 2019, 2020, 2022 ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas. Be to, Slovakija į naują mokyklų teisės aktų rinkinį įtraukė reformą, kuria siekiama stiprinti įtrauktį ir desegregaciją švietimo srityje, ir taip ketina atsižvelgti į 2019, 2020 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl švietimo kokybės gerinimo ir įtraukumo, ypač vaikų iš palankių sąlygų neturinčių

šeimų. Kitos socialinio atsparumo didinimo priemonės apima vaikų darželių pajėgumų užbaigimą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), specialiojo ugdymo poreikių apibrėžtį ir metodinės medžiagos parengimą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), pradinio ugdymo programų reformą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), ir jos visos skirtos atsižvelgti į 2019, 2020 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl švietimo kokybės gerinimo ir įtraukumo didinimo, galimybių naudotis įperkamomis vaikų priežiūros paslaugomis didinimo ir palankių sąlygų neturinčių grupių integracijos skatinimo. Ekonominio atsparumo didinimo priemonės apima Slovakijos Respublikos pramonės politikos 2027–2035 m. parengimą ir jomis siekiama atsižvelgti į 2019 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl poreikio didinti konkurencingumą. Be to, Slovakija įtraukė mokslo, mokslinių tyrimų ir inovacijų valdymo, vertinimo ir rėmimo reformą (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą) ir investiciją, kuria remiamas įmonių, akademinės bendruomenės ir mokslinių tyrimų ir plėtros organizacijų bendradarbiavimas; abejomis priemonėmis siekiama įgyvendinti panašias 2019, 2020 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl mokslinių tyrimų ir inovacijų rėmimo ir konkurencingumo didinimo. Galiausiai, siekdama įgyvendinti 2019, 2023 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su makroekonominiu pažeidžiamumu, patiriamu būsto rinkoje, Slovakija siekia iš dalies pakeisti Statybų įstatymą, supaprastinti statybos procedūras ir padidinti nuomojamo būsto prieinamumą. Ji taip pat siekia įgyvendinti Valstybės paramos viešajam būstui įstatymą, kad būtų suteikta daugiau galimybių pasinaudoti įperkama nuoma. Į planą neįtraukta priemonių, kuriomis būtų ketinama įgyvendinti šaliai skirtas rekomendacijas dėl pagrindinių įgūdžių ugdymo stiprinimo ir vaikų iki trejų metų dalyvavimo oficialios vaikų priežiūros sistemoje didinimo (rekomenduota 2024 m.) ir dėl mažųjų ir vidutinių įmonių likvidumo užtikrinimo (rekomenduota 2020 m.).

Kalbant apie bendrą energetinio saugumo prioritetą, į planą įtraukta reforma, kuria siekiama parengti teisės aktų pasiūlymus dėl veiksmingo vandenilio technologijų įgyvendinimo, laikantis ES reikalavimų ir nacionalinių prioritetų, kurie sudaro Nacionalinės vandenilio strategijos veiksmų planą, įtrauktą į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano skyrių „REPowerEU“. Šia reforma siekiama atsižvelgti į 2020, 2022 ir 2023 m. Slovakijos gautas jai skirtas rekomendacijas dėl bendros priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo. Be to, pastačiusi naujus atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos šaltinius (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), Slovakija siekia generuoti 122,4 MW naujos elektros energijos. Šiomis investicijomis siekiama atsižvelgti į 2020, 2022 ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas paspartinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą. Be to, Slovakija įtraukė investiciją (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria siekiama modernizuoti skirstomąsias energijos sistemas, kad būtų palengvintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos prijungimo prie tinklo procedūros, ir taip ketina įgyvendinti 2020, 2022 ir 2023 m. šaliai skirtas rekomendacijas.

Kalbant apie bendrą gynybos pajėgumų prioritetą, į planą įtraukta atrinktų projektų įgyvendinimo priemonė, visų pirma apimanti ratinių šarvuočių 8x8 ir vidutinio nuotolio oro gynybos sistemos kūrimą; tai yra Gynybos ministerijos ilgalaikio plėtros plano iki 2035 m. dalis.

Be to, į planą įtraukta politikos priemonė, kuria siekiama dabartinę tėvų pensiją pakeisti mechanizmu, pagal kurį būtų galima grąžinti tėvams dalį sumokėto mokesčio, ir taip ketinama atsižvelgti į 2019 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl poreikio

išsaugoti viešųjų finansų tvarumą ir mažinti brangias išlaidų priemones. Be to, apriboti viešąsias išlaidas (2024 m. šaliai skirta rekomendacija) padės priemonė, pagal kurią 2025–2027 m. valstybės tarnautojų ir viešojo sektoriaus darbuotojų skaičius bus sumažintas 5000. Plane taip pat numatyta centrinės ligoninių valdymo sistemos reforma (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria ketinama atsižvelgti į 2019 ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su viešųjų finansų tvarumu sveikatos sektoriuje ir poreikiu didinti sveikatos sektoriaus atsparumą; naujo teismų tinklo sukūrimo reforma (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria ketinama reaguoti į 2019 ir 2020 m. šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su teismų sistemos veiksmingumu, ir bendrų paslaugų centrų steigimo priemonė (pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą), kuria siekiama padidinti pagrindinių viešųjų paslaugų veiksmingumą, atsižvelgiant į 2020 ir 2024 m. šaliai skirtas rekomendacijas dėl viešųjų paslaugų kokybės gerinimo. Į planą neįtraukta priemonių, kuriomis būtų ketinama įgyvendinti šaliai skirtas rekomendacijas, susijusias su teismų ir kovos su korupcija sistemos nepriklausomumu ir vientisumu (rekomenduota 2019 ir 2024 m.) ir kovos su pinigų plovimu sistemos įgyvendinimu (rekomenduota 2020 m.).

Plane pateikiama informacija apie suderinamumą ir, jei reikia, papildomumą su sanglaudos politikos fondais ir Slovakijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu. Konkrečiai, į planą įtraukta ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane nurodyta investicija (16 komponento 4 investicija) į bendrų paslaugų centrų, padidinsiančių pagrindinių viešųjų paslaugų efektyvumą ir prieinamumą, steigimą. Bendrų paslaugų centrų personalo pajėgumų finansavimas bus užtikrintas paskelbus kvietimą teikti paraiškas, finansuojamą iš sanglaudos politikos fondų lėšų.

Plane pateikiama Slovakijos viešųjų investicijų poreikių, susijusių su bendrais ES prioritetais, apžvalga. Kalbant apie bendrą teisingos žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos prioritetą, įskaitant suderinamumą su Europos klimato teisės aktu, priemonės apima energijos vartojimo efektyvumo didinimą visuose sektoriuose ir iškastinio kuro pakeitimą tvaresnėmis alternatyvomis, nukreipiant investicijas į branduolinę, saulės ir vėjo energiją. Be to, investicijų poreikiai daugiausia susiję su prieigos prie skaitmeninių valdžios paslaugų ir naudojimosi jomis gerinimu pagal Slovakijos nacionalines skaitmeninio dešimtmečio strateginį veiksmų planą. Siekdama užtikrinti socialinį ir ekonominį atsparumą, Slovakija planuoja iki 2030 m. palaipsniui didinti viešąsias išlaidas moksliniams tyrimams ir plėtrai. Siekdama padidinti energetinį saugumą, Slovakija pripažįsta, kad vidutinės trukmės investavimo sprendimas būtų diversifikuoti įvairių rūšių žaliavų importą, kuriant naujas jungtis, o ilguoju laikotarpiu reikėtų investuoti į atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir branduolinę energiją. Galiausiai, siekiant užtikrinti saugumą, įvykdyti NATO ir ES įsipareigojimus ir išlaikyti stabilumą regione, šalyje toliau investuojama į gynybos modernizavimo projektus, kurių pagrindinis tikslas – tiekti naują ir modernią karinę įrangą, visiškai atitinkančią NATO valstybių narių karinę įrangą. Plane numatyta padidinti gynybos išlaidas, kad laikantis NATO įsipareigojimų būtų pasiektas tikslas – 2 % BVP.

Komisijos vertinimo išvada

Apskritai Komisija laikosi nuomonės, kad Slovakijos planas atitinka Reglamento (ES) 2024/1263 reikalavimus.

BENDRA IŠVADA

Pagal Reglamento (ES) 2024/1263 17 straipsnį Taryba Slovakijai turėtų rekomenduoti plane nustatytą grynųjų išlaidų planą,

REKOMENDUOJA SLOVAKIJAI:

1) Užtikrinti, kad grynųjų išlaidų augimas neviršytų šios rekomendacijos I priede nustatytų didžiausių rodiklių.

Be to, Taryba ragina Slovakiją užtikrinti, kad būtų įgyvendintos reformos ir investicijos, kuriomis reaguojama į pagrindinius per Europos semestrą, visų pirma šaliai skirtose rekomendacijose, nustatytus iššūkius ir atsižvelgiama į bendrus Sąjungos prioritetus.

I PRIEDAS

Didžiausias grynųjų išlaidų augimo tempas
(metinis ir bendras augimo tempai nominaliąja verte)
Slovakija

Metai		2025	2026	2027	2028
Augimo tempas (%)	metinis	3,8	0,9	1,6	1,5
	bendras	10,3	11,2	13,0	14,8

(*) Bendras augimo tempas apskaičiuojamas atsižvelgiant į 2023 bazinius metus.

Priimta Strasbūre

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė